

був сам Прометей. Я лягаю спати і кладу його біля себе. Це моє життя, моє друге я. І якби я був двічі рабом, я б за цей інструмент продав себе втретє в рабство».

Т.Шевченко – это человек мировой культуры с тонкой душой, творец поэзии с музыкальными мотивами.

ВОЛОДАР У ЦАРСТВІ ДУХА

Тихоненко О.В., канд. філол. наук, доцент кафедри укр. та рос. мов

Коли прагнемо бачити ідеал людини зі справді прометеївським духом – гляньмо на Шевченка! Це ім'я по праву належить до великих українців у нашій історії; ім'я, яке, ввібравши в себе живу патріотичну душу народу, стало невід'ємною частиною його життя. Шевченко не потребує канонізації. Він видатний як незвичайною обдарованістю, так і походженням і світовою популярністю. Його твори, як і кожне явище мистецтва, не можна розглядати поза часом та історією. Духом невмирущих шевченківських традицій овіяна вся література ХХ ст. України.

Шевченко став одним із символів України в очах світової спільноти. Кожний, хто глибоко вивчає творчість великого сина України, неминуче переконується, що вона має світове значення й актуальна в просторі і часі. Твори великого сина України перекладені багатьма мовами світу. Творча скарбниця генія Шевченка є віковичною. Про світову славу Тараса Шевченка свідчать пам'ятники, установлені в різних країнах: Канаді (Торонто), США (Вашингтон, Нью-Йорк), Франції (Париж), Румунії (Бухарест). Ім'я Шевченка ніколи не підлягало забуттю. Мало хто з великих людей був таким популярним за життя. Про поета говорили завжди. У 40-х рр. ХІХ ст. поезія Шевченка була особливо популярною серед молоді, про що не раз говорили його сучасники. Перше видання «Кобзаря» зробило митця відомим на теренах Російської імперії, зокрема на українських землях, що входили до її складу. Шевченка називали доступним, абсолютно зрозумілим пересічній людині, його розуміли й любили, і це надавало спрощеності сприйняття поетового феномену.

До літературного доробку Т.Г. Шевченка належить велика збірка творів, що поповнювалася протягом усього його життя – «Кобзар», історична драма «Назар Стодоля», дев'ять повістей, листи, щоденник і автобіографія, написані російською, історико-археологічні записки й уривки незакінчених творів, «Букварь южнорусский». Останні роки життя Шевченка не були марними: він написав низку своїх найкращих творів, саме тоді вийшло нове видання «Кобзаря». Видання Шевченкових творів за кордоном мали суттєві вади (пропуски, перекручення, контамінації). Велику частину літературної спадщини Шевченка було надовго «поховано» в архіві «Третього відділу». Упродовж років поетові приписували деякі вірші, що йому не належали. Кожне покоління гортало «Кобзаря» справді як святе письмо – книгу пізнання добра і зла, пізнавало з нього самих себе і вчилося бути собою. Розгорнімо ж цю книгу й

сьогодні! І побачимо те, що нині нуртує в наших душах, що постійно хвилює і не дає нам спокою, – там є!

Шевченка називали революціонером, спостерігаючи в його творчості мотиви, співзвучні кривавій, жорстокій добі. Так, теми боротьби, повстання, помсти яскраво представлено в доробку поета. Проте означені жорсткі мотиви не зменшують якості його як поета-лірика.

Шевченка називали атеїстом, вириваючи з поезій слова докори Богові, тимчасової зневіри, гнівного протесту, але забували про його глибоку віру, на якій базувалися світогляд і світовідчуття митця. Однак не все, що говорилося про Тараса Григоровича, було правдою, але і правда часто була здрібненою. Вплив Шевченка на всі сторони життя української нації відчувається й нині. Він саме своєю творчістю намагався відкрити нам, на чому тримається людина і світ. Його життєвий шлях може сказати не менше, ніж творчість. Слушно про нього говорить І.Франко: «Він був сином мужика і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком і став велетнем у царстві людської культури. Він був самоуком і вказав нові, світлі і вільні шляхи професорам і книжним ученим».

Саме в петербурзький період Тарас усвідомлює свою самотність, свою пророчу місію воскресіння Слова і своє призначення Поета як виразника волі Господа. Шевченко розуміє, що Слово має набути особливої духовної сили, інакше воно не відкриє рабські вуста, не запалить серця святим вогнем творчості, не стане духовним пастирем рідного народу. Поет відчуває в собі це Слово. Тривожить Шевченка інше – сам шлях його Слова до народу України. Призначення Слова спрямоване у майбутнє, тому поет відчуває естетичну необхідність пробудження духовної енергії, яка вливалася б у процес національного самоусвідомлення народу.

Національна слава України, її велич та християнська віра хвилюють поета, тому він звертається до Господа, закликає його звернути свій погляд на народ, який не має сил, аби піднятися з колін і здобути волю. Коли поета спіткала тяжка недуга, він записує слова свого «Заповіту», у яких говорить з Богом, то прохаючи, то вимагаючи відповіді.

Важка хвороба схилила Шевченка доостаточного вибору своєї долі. Він бачив себе національним поетом, духовним провідником свого народу. Шевченкове слово поверталось в Україну, щоб розбудити дух, вселити віру в краще життя. Український народ його вважає прометеєм. Так, дійсно він був українським прометеєм, прикутим царатом до скелі неволі й безправ'я, і як про невмируще серце Прометея з грізної і прекрасної поеми «Кавказ». Сьогодні можемо сказати про саму Шевченкову поезію, про його слово, яке «знову оживає і сміється знову!». Поет-пророк засвідчує, що його поетичні думи, пісні підуть в Україну. Велика любов до народу покладає великі обов'язки і дає великі права. Він був покликаний сказати «святую правду на землі». Шевченко пережив арешт, ізоляцію від світу, тому за два перших роки заслання не написав жодного рядка.

Значення й актуальність творчості Т.Г. Шевченка – це передусім значення його «Кобзаря», що збагатив українське письменство новими темами й ідеями, образами і жанрами, ритмами й віршовими розмірами, тропами і стилістичними

фігурами. Тут зображено минуле й сучасне українського народу, його історія і географія, побут і мораль. У невеликих обсягах творів він зумів охопити проблеми, що хвилювали народ. Про що б не писав поет, у центрі його уваги – знедолена, скривджена проста людина. Народ, природа, життя, праця становлять для Шевченка невичерпне джерело прекрасного. Усе, до чого торкаються руки трудівника, оживає, сповнюється красою і значущістю. Уявлення про працю як благо людини в концепції Великого Кобзаря органічно зливається з поняттям добра. Усе прекрасне і добре, за Шевченком, твориться в житті на основі трудового діяння. Сама людина стає прекрасною тоді, коли вона вносить свою частку творчої праці в суспільну працю. Прилучення до світу прекрасного є важливим чинником морального вдосконалення особистості, а значить і суспільства. Чистою і чесною, гуманною і правдивою, працьовитою і товариською, сповненою власної гідності і пошани до всіх, хто працює, повинна бути людина світу. У такій щедрій на любов, добро, приязнь і взаємопідтримку людині є те, про що мріяв, чого прагнув досягти всією своєю творчістю Тарас Шевченко. Він є для кожного прикладом того, що віра, любов одне до одного і до рідної землі, жага до свободи руйнують бар'єри між людьми.

Геній Шевченка стає могутнім рушієм процесу становлення української культури. Його по праву вважають основоположником сучасної української літературної мови. Він, продовжуючи справу, розпочату І.П.Котляревським, довів усьому світові, що український народ має свою національну культуру.

Він став велетнем у царині образотворчого мистецтва. До наших днів дійшли 835 створених ним творів живопису, ще 270 безповоротно втрачені.

Під впливом його живописного слова в нашій уяві постають яскраві картини, образи, а саме слово звучить, як пісня. Тому й належить він до числа наймузичніших поетів світу. Тож не дивно, що більшість поетичних творів Шевченка дістала друге, музичне життя. На тексти і мотиви «Кобзаря» композитори створили близько 500 творів. Засобами малярства, графіки, скульптури образ Шевченка та героїв його творів змалювали сотні митців. Отже, Шевченка справедливо називають поетом слова, пензля і співу.

Творчість Т.Г. Шевченка, яка має не тільки літературно-мистецьке, а й величезне суспільне значення, є завжди актуальною.

З 1918 р. вшанування пам'яті Великого Кобзаря 9 березня стало в нашій країні щорічним і всенародним. Було відкрито пам'ятники поетові в Києві, Каневі, Харкові та в інших містах України, могилу великого Тараса оголошено заповідником, ім'я Шевченка присвоєно Київському університетові, театру опери та балету; масовими тиражами видаються його твори, відкрито Державний музей Т.Г.Шевченка, його ім'я присвоєно навчальним закладам і науковим установам, вулицям, бульварам, площам, пароплавам.

Духом невмирущих шевченківських традицій овіяна вся література минулого століття України. Починаючи з 1962 р., щорічно присуджуються Державні премії України імені Т.Г.Шевченка в галузі літератури і мистецтва. За цей час почесного звання шевченківського лауреата удостоєні такі відомі українські поети і прозаїки, як Павло Тичина, Олесь Гончар, Павло

Загребельний, Володимир Сосюра, Микола Бажан, Григор Тютюнник, Юрій Збанацький, Павло Майборода, Андрій Малишко, Іван Драч, Дмитро Павличко, Микола Вінграновський, Василь Стус та ін. За рішенням ЮНЕСКО, ювілеї Т.Г.Шевченка відзначалися в усіх державах світу. У багатьох державах вийшли переклади «Кобзаря» національними мовами.

Шевченко – центральна постать не лише в історії української літератури, а й у всьому культурному житті України. У Шевченкові сьогодні спостерігаємо нашого сучасника й соратника, він дорогий, близький нам своїм немеркнучим словом, оскільки слово це звеличує красу боротьби і перемоги, виховує найкращі людські почуття, закликає до дружби і творчого співробітництва народи світу.

Для нас Шевченко – це самосвідомість української нації, слава, гідність і честь України. У Шевченкові ми і сьогодні бачимо нашого сучасника й соратника, він дорогий, близький нам своїм немеркнучим словом, оскільки це слово звеличує красу боротьби і перемоги, виховує найкращі людські почуття, закликає до дружби і творчого співробітництва народи світу. Тому, переступивши поріг третього тисячоліття, усвідомлюємо, щомаємо національну самостійність, національну самосвідомість, національну мову, національну культуру, національну ментальність, волю до здійснення національної мети, національну державу. Відчуваємо себе не натовпом, що змушений жити на певній географічній території, а народом, спільнотою громадян.

Шевченко став одним із символів України в очах світової спільноти. У цьому імені вся наша історія, усе буття, уява. Він – вершинна парость родового дерева нашої нації, виразник і хранитель народного духу. Шевченко залишив нам найкращу перлину своєї душі – нездоланне свободолюбство, гуманність, чисту, як сонце, мрію про вселюдське братерство, щастя. Високі ідеали людини, що живуть у Шевченковій поезії, близькі нам. Ось чому він, поет глибоко національний, стає сьогодні також і поетом загальнолюдським.

Т. Г. ШЕВЧЕНКО ЯК ПАТРІОТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Токар Я. М., студ. II курсу факультету обліку і фінансів

**Науковий керівник – Бага Л. Г., канд. економ. наук, доцент кафедри
екон.теорії**

Серед великих діячів, чиї серця, талант, помисли спрямовані на служіння народові, чия душа сповнена високої любові до вітчизни, Т. Г. Шевченко по праву посідає почесне місце. Мало хто в історії світової культури з таким вогнем душі захищав свободу і незалежність батьківщини, честь і гідність народу. А. В. Луначарський, один з видатних марксистських дослідників світової культури, оглянувши творчий доробок великих поетів світу, прийшов до висновку, що «ні один з них, навіть великий з великих – Міцкевич – не виявляв своєї любові до батьківщини в такій потрясаючій формі, з такою вогняною пристрастю, як Т. Г. Шевченко».

Силою свого художнього генія Т. Г. Шевченко прославив Україну на весь світ. І саме через Україну він став Т. Г. Шевченком, якого нині славить увесь